

КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ МУЗИЧНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ ІМЕНІ Д. Є. ЗАДОРА»
ЗАКАРПАТСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ

Циклова комісія «Народні інструменти»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор

Стегней С.Н. Стегней С.Н.

01 вересня 2025
Дата

ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ПРАКТИКА РОБОТИ В АНСАМБЛІ / ОРКЕСТРІ

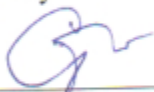
галузь знань
спеціальність
освітньо-професійний ступінь
освітньо-професійна програма

02 Культура і мистецтво
025 Музичне мистецтво
Фаховий молодший бакалавр
Музичне мистецтво

Розробник: Стегней Володимир Васильович, викладач-методист, заслужений працівник культури України

Програму навчальної дисципліни «Практика роботи в ансамблі/оркестрі» обговорено та схвалено на засіданні циклової комісії «Народні інструменти», протокол № 1 від 28 серпня 2025 року

Голова циклової комісії _____

Підпис

_____ Стегней В.В.

ПІБ

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	денна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Курс: III,IV
	Семестр V,VI, VII, VIII
Загальна кількість годин – 180	Аудиторні заняття
	Індивідуальні заняття - год.
	Практичні заняття – 102 год.
	Самостійна робота - 78 год.
	Форма підсумкового контролю: залік у VIII семестрі

Статус дисципліни: обов'язкова

Мова навчання: українська

МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Практика роботи в ансамблі/оркестрі» є: **опанування** здобувачем освіти основних навичок і умінь для подальшої роботи в аматорських та професійних музичних колективах, інструментальних ансамблях, здійснювати практичну виконавську діяльність в оркестрі та інструментальному ансамблі, удосконалити навички та вміння виконавської роботи в оркестрі/ансамблі розширити практичні навички на основі застосування знань умінь з фахової підготовки та підкріплених методико-теоретичною базою суміжних дисциплін.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Практика роботи в ансамблі/оркестрі» є: формування і закріплення важливих виконавських навичок акомпанування, якісного критерію оцінки власного виконання партій в оркестрі/ансамблі, виховання творчої активності здобувача освіти, сприяння у формуванні сценічної витримки, прагнення до самовдосконалення.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:

- основні стилі та жанри народної вокальної та інструментальної музики;
- володіти музичною термінологією;
- специфіку роботи аматорського музичного колективу;
- репертуар колективу;
- методи проведення репетицій;
- правила поведінки концертмейстера, артиста оркестру/ансамблю;
- готовність брати ініціативу на себе;

вміти:

- грамотно прочитувати нотний текст музичного твору, здійснюючи при цьому слуховий контроль за звуко-висотною інтонацією, дотриманням темпу, метроритму, звуко видобуванням;
- узагальнювати набуті знання і навички та використовувати їх на практиці в роботі над партіями;
- визначати і використовувати відповідні виконавські засоби музичної виразності під час виконання музичного твору;
- постійно бути підготовленим до концертного виступу;
- практичне й оперативне застосування знань, умінь до конкретних професійних ситуацій;
- застосування професійно-профільованих знань та практичних навичок з фахових та музично-теоретичних дисциплін у професійній діяльності;

ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

(Міждисциплінарні зв'язки)

Попередньо здобуті знання мистецького спрямування.

ПЕРЕЛІК ЗАГАЛЬНИХ (ЗК) І СПЕЦІАЛЬНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ (СК) ВИПУСКНИКА

(відповідно до освітньо-професійної програми підготовки фахового молодшого бакалавра):

ЗК 3 Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 5 Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК 7 Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 8 Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

СК 1 Здатність використовувати знання та розуміння традиційних і сучасних культурно-мистецьких процесів і практик у власній професійній діяльності.

СК 2 Здатність демонструвати достатній рівень виконавської майстерності.

СК 3 Здатність відтворювати художньо-образний зміст музичного твору у виконавській діяльності.

СК 4 Здатність використовувати спеціалізовані знання з теорії, історії та методології музичного мистецтва.

СК 5 Здатність демонструвати професійні навички та уміння в педагогічній /музично-теоретичній/виконавській/ організаційно-творчій діяльності.

СК 7 Здатність самостійно організовувати та провадити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у професійній діяльності.

СК 8 Здатність оперувати професійною термінологією.

СК 10 Здатність використовувати технологічні ресурси, новітні цифрові звукові технології в професійній діяльності.

СК 11 Здатність відслідковувати і оцінювати власний прогрес та досягнення у професійній сфері, проявляти критичну самосвідомість.

СК 12 Здатність здійснювати міжособистісну та соціальну взаємодію для досягнення професійних цілей.

СК 13 Здатність презентувати результати своєї творчої діяльності перед аудиторією з урахуванням її специфіки.

СК 14 Здатність до професійної самореалізації.

РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Вивчення навчальної дисципліни передбачає досягнення наступних результатів:

РН 4 Читати та відтворювати нотний запис тексту музичного твору.

РН 9 Оперувати традиційними й сучасними знаннями в контексті освітньої педагогічної/музично-теоретичної/виконавської діяльності.

РН 12 Провадити індивідуальний та/або колективний репетиційний процес у виконавській/освітній діяльності.

РН 13 Використовувати професійну термінологію під час виконання творчих та навчальних завдань.

**РОЗПОДІЛ ЗАГАЛЬНОГО ОБСЯГУ ГОДИН МІЖ ВИДАМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ
ТА САМОСТІЙНОЮ РОБОТОЮ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ, ПОСЛІДОВНІСТЬ,
ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ НАВЧАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ**

Зміст програми навчальної дисципліни

- Тема 1. Можливості інструмента в акомпанементі. Перекладення для баяна, гітари, цимбалів.
- Тема 2. Читання з листа, гра оригінального супроводу перекладень.
- Тема 3. Види фактури та способи фактурного викладення баянного, гітарного, цимбального акомпанементу.
- Тема 4. Аналіз фортепіанного акомпанементу.
- Тема 5. Транспонування та модуляція на баяні, гітарі, цимбалах.
- Тема 6. Гра по слуху, гармонізації народних мелодій основними функціями ладу. Види фактур акомпанементу.
- Тема 7. Аплікатурні моделі. Підбір по слуху. Модуляція в акомпанементі.
- Тема 8. Аранжування народної пісні.
- Тема 9. Знайомство з музичним колективом. Ознайомлення студента-практиканта з базою практики, керівником колективу та учасниками.
- Тема 10. Оволодіння професійними навиками гри в оркестрі. Репетиційне приміщення. Ознайомлення студента-практиканта з розкладом роботи оркестру/ансамблю
- Тема 11. Виразність виконання, якісне виконання оркестрових партій. Робота з студентом над програмою, над чистотою інтонації при розборі партій.
- Тема 12. Робота в повільних темпах для оволодіння технічними труднощами. Відпрацювання практикантом складних епізодів в творах. Значення повільного темпу в роботі над оркестровими партіями.
- Тема 13. Послідовності роботи над музичним твором. Розбір оркестрових партій в повільних темпах. Робота над штрихами.
- Тема 14. Розуміння диригентського жесту та закладені в них виконавські вказівки. Вміння виконувати свою партію за стилем та художнім змістом.
- Тема 15. Відтворювання звучання оркестрової партії ансамблевим вимогам і всього оркестру. Гра партій в ансамблі групи дотримання балансу звучання в групі.
- Тема 16. Виступ на звітному концерті бази практики. Підготовка до концерту в оркестрі.
- Тема 17. Аналіз роботи виконавської майстерності. Вміння визначати рівень своєї професійної майстерності з метою постійного професійного вдосконалення.
- Тема 18. Звіт як підсумок про проведення практики в оркестрі. Підготувати документацію з написанням звіту керівника бази практики.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назви тем	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	інд.	с.р		
1	2	3	4	6	7	
5-й семестр						
Тема 1. Можливості інструмента в акомпанементі. Перекладення для баяна, гітари, цимбалів.	11	-	4	-	7	
Тема 2. Читання з листа, гра оригінального супроводу перекладень.	11	-	4	-	7	
Тема 3. Види фактури та способи фактурного викладення баянного, гітарного, цимбального акомпанементу.	11	-	4	-	7	
Тема 4. Аналіз та перекладення фортепіанного акомпанементу.	11	-	3	-	8	
Підсумковий урок	1	-	1	-	-	
Усього годин	45	-	16	-	29	
6-й семестр						
Тема 5. Транспонування та модуляція на баяні, гітарі, цимбалах.	13	-	5	-	8	
Тема 6. Гра по слуху, гармонізації народних мелодій основними функціями ладу.	13	-	5	-	8	
Тема 7. Аплікатурні моделі. Підбір по слуху. Модуляція в акомпанементі.	11	-	3		8	
Тема 8. Аранжування народної пісні.	7	-	4		3	
Підсумковий урок	1	-	1	-	-	
Усього годин	45	-	18	-	27	
За навчальний рік	90	-	34	-	56	
IV курс						
7 семестр		усього	л	Пра кт	Інд.	С.р
Тема 9. Знайомство з музичним колективом.		3	-	2	-	1
Тема 10. Оволодіння професійними навиками гри в оркестрі.		11	-	8	-	3
Тема 11. Виразність виконання, якісне виконання оркестрових партій.		11	-	8	-	3
Тема 12. Робота в повільних темпах для оволодіння технічними труднощами.		11	-	8	-	3

Тема 13. Послідовності роботи над музичним твором.	8	-	5	-	3
Підсумковий урок	1	-	-	-	1
Усього годин	45	-	32	-	13
8 семестр					
Тема 14. Розуміння диригентського жесту та закладені в них виконавські вказівки.	10	-	8	-	2
Тема 15. Відтворювання звучання оркестрової партії ансамблевим вимогам і всього оркестру.	10	-	8	-	2
Тема 16. Виступ на звітному концерті бази практики.	10	-	8	-	2
Тема 17. Аналіз роботи виконавської майстерності	10	-	8	-	2
Тема 18. Звіт, як підсумок про проведення практики в оркестрі.	3	-	2	-	1
Залік	2	-	2	-	-
Усього годин	45	-	36	-	9
Усього годин за навчальний рік	90	-	68	-	22
Усього годин за курс навчання	180	-	68	34	78

Самостійна робота

Самостійна робота студента – важлива ділянка навчального процесу, яка виховує та розвиває творчу ініціативу студента, сценічну витримку, формує чітке уявлення про методи роботи в оркестрах/ансамблях. Викладач повинен працювати над розширенням музичного світогляду студента, розвивати у нього творчу активність і самостійність. Крім творів, які студент вивчає в класі детально, він повинен читати з листа, знайомитися з різноманітною музичною літературою для народних інструментів, оркестровими труднощами .

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
III курс, 5,6 семестри		
1	Тема 1. Можливості інструмента в акомпанементі. Перекладення для баяна, гітари, цимбалів.	7
2	Тема 2. Читання з листа, гра оригінального супроводу перекладень.	7
3	Тема 3. Види фактури та способи фактурного викладення баянного, гітарного, цимбального акомпанементу.	7

4	Тема 4. Аналіз та перекладення фортепіанного акомпанементу. Перекладення для баяна, гітари, цимбалів. Перекладення фортепіанного акомпанементу	8
	Усього годин у У семестрі	29
5	Тема 5. Транспонування та модуляція на баяні, гітарі, цимбалах.	8
6	Тема 6. Гра по слуху, гармонізації народних мелодій основними функціями ладу.	8
7	Тема 7. Аплікатурні моделі. Підбір по слуху. Модуляція в акомпанементі.	8
8	Тема 8. Аранжування народної пісні. Транспонування та модуляція на баяні, гітарі, цимбалах.	3
	Усього годин у УІ семестрі	27
	Усього годин за навчальний рік	56
	ІУ курс 7,8 семестри	
9	Тема 9. Знайомство з музичним колективом.	1
10	Тема 10. Оволодіння професійними навиками гри в оркестрі.	3
11	Тема 11. Виразність виконання, якісне виконання оркестрових партій.	3
12	Тема 12. Робота в повільних темпах для подолання технічних труднощів.	3
13	Тема 13. Послідовності роботи над музичним твором.	3
	Усього годин у УІІ семестрі	13
14	Тема 14. Розуміння диригентського жесту та закладені в них виконавські вказівки.	2
15	Тема 15. Відтворювання звучання оркестрової партії ансамблевим вимогам і всього оркестру.	2
16	Тема 16. Виступ на звітному концерті бази практики.	2
17	Тема 17. Аналіз роботи виконавської майстерності	2
18	Тема 18. Звіт як підсумок про проведення практики в оркестрі.	1
	Усього годин у УІІІ семестрі	9
	Усього годин за навчальний рік	22

Перелік запитань з самостійної роботи для заліку

1. Які є прийоми перекладання акомпанементів для народних інструментів?
2. Чи допускаються пропуски окремих звуків при перекладанні?
3. Що таке ампліфікація та редукція?
4. Що входить у поняття читки з листа?
5. Яка аплікатура називається раціональною?
6. Які передумови швидкої читки з листа?
7. Зробити аналіз елементів музичної мови.
8. Що таке гра по слуху?
9. Як можна активізувати слух?
10. Назвати основні комбінації супроводу у лівій клавіатурі.
11. Назвати способи перекладання простих фактур фортепіанних творів.

12. Назвати знизу уверх звуки готових акордів.
13. Які є типові ритмічні фігури танцювального жанру на акордеоні?
14. Які є способи та прийоми транспонування музичних творів?
15. Як розвиваються навички транспонування?

ФОРМИ ТА ЗАСОБИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результати навчання здобувача освіти, що відображають досягнутий ним рівень компетентностей відносно очікуваних, ідентифікують і вимірюють у процесі контрольних заходів за допомогою критеріїв.

Оцінювання результатів навчання проводиться під час проведення поточного і підсумкового контролю.

В кінці 5,6,7 семестрів проводиться підсумковий урок

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни «Практика роботи в ансамблі/оркестрі» є:

- заповнення «Щоденника студента-практиканта»;
- складання «Звіту» про проходження практики (документації студента-практиканта);
- виконавська діяльність (гра партій в групі, звітний концерт колективу бази практики);
- залік.

Підсумковий контроль проводиться відповідно до навчального плану у формі диференційованого заліку, в терміни, встановлені графіком освітнього процесу та в обсязі навчального матеріалу, визначеному програмою навчальної дисципліни у кінці VIII семестру.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінювання результатів поточного та підсумкового контролю здійснюється за національною (чотирибальною) шкалою:

«відмінно» – здобувач освіти знає твори концертного репертуару колективу бази практики, виконує їх на високому професійному рівні. Цілісно усвідомлює виконання програми на достатньому художньому та технічному рівні. Має високий рівень зрілості музичного мислення, технічної підготовки, творче відношення до творів, свідоме використання колористичних можливостей інструменту. Вміє робити індивідуальне прочитання музичного твору з виконавським відтворенням музичного жанру, форми, образного змісту, специфіки власного виконавського стилю; впевнено та артистично тримається на сцені; вміє організовувати самостійну репетиційну діяльність. Має високу виконавську культуру. Творчо застосовує набуті знання у виконавській концертній діяльності. Добре володіє самостійно опрацьованим матеріалом.

«добре» – у здобувача освіти усвідомлене виконання програми на достатньому художньому і технічному рівні при наявності деяких несуттєвих недоліків, а саме: наявність окремих незначних технічних помилок, недостатня виразність та нестійка інтонація. Знає твори концертного репертуару колективу бази практики,

виконує на достатньому професійному рівні. Намагається впевнено виконувати партії на концерті. Вміє організовувати самостійну репетиційну діяльність, робити індивідуальну роботу над творами з виконавським відтворенням музичного жанру, специфіки власного виконавського стилю. Дещо бракує технічності та виразності. Намагається творчо застосовувати набуті знання у виконавській концертній діяльності. Володіє самостійно опрацьованим матеріалом на достатньому рівні.

«задовільно» – здобувач освіти знає твори концертного репертуару колективу бази практики, виконує на задовільному рівні. Слабкий технічний рівень, нестійка інтонація при виконанні партій наявність значних технічних та текстових помилок, не вміє організовувати самостійну репетиційну діяльність, робити індивідуальне прочитання музичних партій в колективі. Бракує емоційності та артистизму. Досить слабо володіє самостійно опрацьованим матеріалом.

«незадовільно» – твори концертного репертуару колективу бази практики здобувач освіти виконує на незадовільному рівні. Відсутнє відчуття цілісності і розуміння художнього образу у виконанні програми, велика кількість технічних помилок, відсутність професійних навичок, невміння психологічно налаштуватися на якісне виконання програми і подолати хвилювання. Для створення художнього образу не вистачає володіння технічними навичками виразовими засобами. Не володіє матеріалом для самостійного опрацювання.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Білаш О. Ясени, Два кольори, Спомин про вчительку.
2. З репертуару ЗАЗНХ, вокальні твори, інструментальні супроводи до народних танців, вокально-хореографічні композиції.
3. Івасюк В. Червона рута, Водограй.
4. Майборода П. Білі каштани, Київський вальс, Рідна мати моя.
5. Бетховен Л. Пісня.
6. Глієр Р. Арія.
7. Дворжак А. Мелодія.
8. Гулак-Артемівський С. Танець.
9. Лисенко М. обробка української народної пісні «Сонце низенько».

Додаткова

1. Давидов М. А. Теоретичні основи перекладання інструментальних творів для баяна. – К.: Музична Україна, 1977.
2. Давидов М. А. Теоретичні основи формування виконавської майстерності баяніста. – К.: Музична Україна 1997.
3. Заслужений Академічний Закарпатський Народний Хор 75 Ужгород ТОВ «РІК-У», 2020
4. Пуриц І. Г. Гра на баяні. Методичні статті. Тернопіль НАВЧАЛЬНА КНИГА БОГДАН 2007

11. Інформаційні ресурси

Бібліотека, звукозаписи компакт диски.

